

^lan 5. Evropske konvencije: Pravo na slobodu i bezbednost li~nosti

Du`ina pritvora i du`ina krivi~nog postupka u Nema~koj

Slu~aj Vemhof (Wemhoff Case)

K. Vemhof, nema~ki dr`avljanin, po zanimanju broker, bio je uhap{en u Berlinu 9. novembra 1961. godine. Slede}eg dana okru`ni sud je odlu~io da se Vemhof zadr`i u pritvoru pod sumnjom da je po~inio krivi~no delo (da je podsticao zaposlene u banci na proneveru velike sume novca), zbog toga {to je postojala opasnosti od njegovog bekstva i mogu}nost da }e poku{ati da uni{ti dokaze. Pritvor je produ`en 28. decembra 1961. godine i 8. januara 1962. godine. Tokom 1961. i 1962. godine on je ulo`io vi{e zahteva za oslobodjenje iz pritvora, ali su svi ovi zahtevi odbijeni. Okru`ni sud je 20. marta 1963. godine odbio njegov slede}i zahtev, a ovu odluku su potvrdili regionalni sud i apelacioni sud sa obrazlo`enjem da je jo{ uvek postojala opasnost od bekstva. Berlinski sudovi su odbili i dalje zahteve ulo`ene 1963. i 1964. godine sa sli~nim obrazlo`enjima. Izuzetno komplikovana istraga, koja se odnosila na Vemhafa i jo{ 12 osumnji~enih, zaklju~ena je 24. februara 1964. godine. Optu`nica je podignuta 23. aprila 1964. godine, a sudjenje je po~elo 9. novembra iste godine. Vemhof je 7. aprila 1965. godine osuđen na {est i po godina zatvora i nov~anu kaznu, i zadr`an je u pritvoru. Njegov zahtev za oslobodjenje iz pritvora ponovo je odbijen 30. aprila 1965. godine, ali je sud 19. avgusta iste godine dozvolio oslobodjenje iz pritvora uz jemstvo od 100. 000 DM koje Vemhof, medjutim, nije obezbedio (ponudio je 25.000 DM). Sud je 1. decembra 1965. godine odbio i slede}i zahtev, kada je Vemhof ponudio jemstvo od 10.000 DM.

Drugostepeni sud je 17. decembra 1965. godine odbio njegovu `albu na prvostepenu presudu, i Vemhof je uslovno otpu{ten 8. novembra 1966. godine, po{to je odslu`io dve tre}ine kazne (period proveden u pritvoru je ura~unat u ukupnu kaznu).

Vemhof je podneo predstavku Evropskoj komisiji 9. januara 1964. godine, tvrde}i da dug period koji je proveo u pritvoru nije bio u skladu sa ~lanom 5(3) Konvencije koji mu garantuje sudjenje u razumnom roku ili pu{tanje na slobodu do sudjenja.

Evropski sud je najpre razmotrio pitanje koji period pritvora treba uzeti u obzir. Evropska komisija i vlada Nema~ke su smatrale da se period koji treba uzeti u obzir zavr{ava trenutkom

kada se optu`eni pojavio pred sudom. Evropski sud, medjutim, nije prihvatio restriktivno tuma`enje ove odredbe jer ono ne bi bilo u skladu sa svrhom Konvencije. On je smatrao da bi za{tita od neopravdano dugog pritvora koju pru`a ~lan 5. trebalo da traje dono{enja prvostepene presude. Sa druge strane, ne bi se moglo prihvatiti tuma`enje da za{tita koju obezbedjuje ~lan 5. traje dok presuda ne postane kona~na, jer bi ovo bilo protivno praksi velikog broja zemalja da uhapsu osudjenu osobu neposredno po izricanju presude, u slu~aju da je do tog trenutka bila na slobodi.

Dakle, trebalo je uzeti u obzir period pritvora od 9. novembra 1961. godine do 7. aprila 1965. godine. Evropski sud je pristupio proceni da li su razlozi koje je vlada dala za zadr`avanje Vermhafa u pritvoru (mogu}nost da }e uni{titi dokaze i opasnost od bekstva), relevantni i dovoljni da bi se zadr`avanje u pritvoru smatralo opravdanim i stoga u skladu sa ~lanom 5(3) Konvencije. Kada je re~ o opasnosti od uni{tavanja dokaza, Evropski sud je smatrao da je, u svetlu prirode dela za koje je Vermhof bio osumnji~en i slo`enosti celog slu~aja, opreznost nema~kih sudova bila razumljiva. Povodom mogu}nosti njegovog bekstva, Evropski sud je smatrao da opasnost da }e mu biti izre~ena o{tra kazna nije dovoljna (iako je to o~igledno jedan od faktora koji treba uzeti u obzir), ve} se moralo uzeti u obzir i pona{anje optu`enog i njegova finansijska situacija ({to su nema~ki sudovi pravilno i u~inili). Medjutim, Evropski sud je naglasio da se, u slu~aju kada je jedini razlog pritvora mogu}nost bekstva osudjenog, dakle njegovog nepojavljivanja na sudjenju, osumnji~eni mora osloboditi ako je mogu}e pribaviti jemstvo za njegovo pojavljivanje na sudu. U ovom slu~aju, koji je bio finansijske prirode, jemstvo u ve}em iznosu predstavljalo je takvu garanciju. Medjutim, zahtevi koje je Vermhof ulagao nisu sadr`ali ponudu ovakvog jemstva. U zaklju~noj analizi, Evropski sud je izneo da se ne mo`e kritikovati pona{anje nema~kih sudova, jer je izuzetna du`ina istrage i samog sudjenja bila opravdana zbog velike slo`enosti slu~aja i brojnih drugih razloga, tako da ~lan 5(3) Konvencije nije povredjen.